

Villa Bergsund 2006-2008

Slutrapport

Samordningsförbundet RAR i Sörmlands uppdrag är att främja samverkan kring arbetslivsinriktad rehabilitering. Syftet är att bidra till att minska utanförskapet och att underlätta enskilda individers förmåga till egenförsörjning. Det sker genom finansiering av utvecklingsprojekt som vänder sig till enskilda individer, genom utbildningsinsatser till anställda samt genom uppföljning och utvärdering.

Detta är en slutrapport av ett sådant utvecklingsprojekt.

Innehållsförteckning

Sammanfattning	3
1.1 Uppdraget	4
1.2 Arbetsprocess och metod	4
2.1 Ekonomisk redovisning	5
2.2 Individperspektiv	7
3.1 LSG:s analys och förslag	9
3.2 Förbundschefens slutsatser och förslag	10
Bilaga 1 – Rapport ”Framgångsfaktorer och hinder – Villa Bergsund”	11
Bilaga 2 – Resultat av personalenkät	16

Sammanfattning

Villa Bergsund är ett projekt i Oxelösunds kommun som syftar till att skapa förutsättningar för arbetsträningsplatser som tidigare inte funnits i kommunen. Projektet, som har funnits sedan år 2006, bygger på samverkan mellan Kommunen, Landstinget, Försäkringskassan och Arbetsförmedlingen. Behovsgrupperna är långtidssjukskrivna kvinnor 30 - 49 år och unga 18 - 30 år med psykosociala problem. Projektet bygger delvis på liknande idéer som Fountainhousemodellen.

Verksamhetens aktiviteter består av praktiskt arbete i form av byggnads- och reparationsarbete, trädgårdsarbete, matlagning, sömnad etc. Utöver det praktiska arbetet erbjuds stödjande samtal i en strukturerad form med en kognitiv inriktning.

Målet är att 40 % av deltagarna ska gå vidare till egenförsörjning i form av arbete eller studier. 100 % ska närma sig arbetsmarknaden.

Totalt 33 individer har deltagit i projektet sedan augusti 2006. Av dessa har 18, alltså 54,5%, egen försörjning i dag. Resterande 15 personer är antingen fortsatt inskrivna i projektet, i arbetsträning, deltar i Verksam eller har blivit bedömda och uppbär ”rätt ersättning”.

Efter att ha utfört en ekonomisk beräkning baserad på känd försörjning före samt efter projektet för 25 av de totalt 33 deltagarna kan vi utröna följande resultat:

De 25 deltagare som ingår i redovisningen har hittills kostat stat och kommun sammanlagt 9 046 300 kr i försörjning. Av dessa har Försäkringskassan betalat 7 317 300 kr och Socialtjänsten 1 729 000 kr. Då 18 deltagare har gått vidare till egen försörjning kan vi anta att besparingen efter fem år blir totalt 9 129 547 kr, varav för Försäkringskassan 7 013 824 kr och för Socialtjänsten 2 115 720 kr.

Projektet har hittills kostat 2 398 325 kr, vilket, enligt femårsprognosen, ger en total nettobesparing om 6 731 222 kr .

1.1 Uppdraget

Villa Bergsund är ett projekt i Oxelösunds kommun som syftar till att skapa förutsättningar för arbetsträningsplatser som tidigare inte funnits i kommunen. Projektet, som har funnits sedan år 2006, bygger på samverkan mellan Kommunen, Landstinget, Försäkringskassan och Arbetsförmedlingen. Behovsgrupperna är långtidssjukskrivna kvinnor 30 - 49 år och unga 18 - 30 år med psykosociala problem. Projektet bygger delvis på liknande idéer som Fountainhousemodellen.

Verksamhetens aktiviteter består av praktiskt arbete i form av byggnads- och reparationsarbete, trädgårdsarbete, matlagning, sömnad etc. Utöver det praktiska arbetet erbjuds stödjande samtal i en strukturerad form med en kognitiv inriktning. Målet är att 40 % av deltagarna ska gå vidare till egenförsörjning i form av arbete eller studier. 100 % ska närma sig arbetsmarknaden.

Arbetet leds av två heltidsanställda projektledare. Styrgrupp för projektet är kommunens lokala samverkansgrupp, i fortsättningen benämnd som LSG, där såväl Kommunen och Landstinget som Försäkringskassan och Arbetsförmedlingen finns representerade. En handläggargrupp med representanter från samtliga myndigheter är också knuten till projektet. Urvalet av deltagare sker i handläggargruppen.

1.2 Arbetsprocess och metod

Uppstarten

Uppstarten gick bra, både vad gäller de administrativa delarna och lokaler. Personalen upplever att de hade behövt mer tid för att lära känna varandra och för att klargöra roll- och arbetsfördelning innan starten, vilket inte skedde.

Organisering och styrning

Projektet bygger på ett väl fungerande samarbete med delegerat ansvar. Projektledarna informerar handläggargruppen om vad som händer med deltagarna, och uppföljning sker minst en gång per månad. Projektledarna har också enskild kontakt med handläggarna minst en gång per vecka, samt deltar i möten mellan deltagare och handläggare.

Samarbetet mellan projektet, LSG:s medlemmar och handläggarna fungerar mycket bra. Alla tänker positivt och strävar efter att de mål som satts upp ska nås. Kommunikationen är rak och öppen med högt i tak och snabba beslutsvägar. Personalen i projektet upplever också att de har en god uppbackning från politiker i arbetet.

Samverkan

Projektet samverkar med politiker, tjänstemän och företag i Oxelösunds kommun. Villa Bergsund har också ett gott samarbete med flera andra RAR-projekt i Sörmland.

Metod

Verksamhetens aktiviteter består av praktiskt arbete i form av byggnads- och reparationsarbete, trädgårdsarbete, matlagning och sömnad. Även fysisk och social träning förekommer. Utöver det praktiska arbetet erbjuds stödjande samtal i en strukturerad form med en kognitiv inriktning. Projektets metodik utgår från tre steg:

Det första steget innebär att deltagaren ska komma till "Villan", ändra dygnsrytm och börja äta frukost och lunch.

Det andra steget innebär att deltagaren ska kunna gå vidare till arbetsträningsplats/praktik utanför "Villan".

Det tredje steget innebär att deltagaren har fått fäste på arbetsmarknaden genom arbete, anställning, vikariat eller utbildning.

I Villa Bergsund sker arbetet utifrån ett lösningsfokuserat arbetssätt, vilket bland annat betyder att projektledarna ringer och åker hem och pratar med, eller hämtar, de deltagare som av någon anledning har svårt att komma. Allt för att bryta den isolering många befinner sig i.

Personalen har valt att skapa en familjekänsla med fokus på trygghet och respekt i gruppen. Det är viktigt att alla deltagare känner sig delaktiga.

Projektledarnas reflektioner

En av framgångarna i arbetssättet är det kognitivt inriktade arbetet, vilket sker i nära samarbete med Öppenvårdsteamet. Som en del av denna metod tillåts deltagarna exempelvis misslyckas i renoveringsarbetet. Tanken är att visa på att det inte är farligt med misslyckanden.

En annan viktig del i det dagliga arbetet är planering av matsedel, inköp och matlagning, vilket sker i samverkan. Denna uppgift har visat sig var väldigt viktig för deltagarna. De lär sig att samarbeta, att sitta ner vid samma bord och att äta tillsammans. Deltagarna får kunskap om näringslära och hur det är att laga vanlig svensk husmanskost.

I enskilda fall har arbetssättet skapat en så stark trygghet att deltagare har haft svårt att ”klippa banden” och gå vidare, och i vissa fall saknas uppföljning av individer efter avslut. Det senare bör utvecklas och förbättras i syfte att förhindra att individer återigen hamnar mellan stolarna. I övrigt fungerar den metod som utarbetats väl för den problematik deltagarna har, vilket också påvisats i rapporten ”*Framgångsfaktorer och hinder – Villa Bergsund*”¹

Måluppfyllelse

Totalt 33 individer har deltagit i projektet sedan augusti 2006. Av dessa har 18, alltså 54,5%, egen försörjning i dag. Resterande 15 personer är antingen fortsatt inskrivna i projektet, i arbetsträning, deltar i Verksam eller har ”rätt ersättning”.

Kommande utmaningar

Efter årsskiftet sker vissa förändringar i Försäkringskassans regelsystem, vilket innebär en ny utmaning för projektet. Bland annat kommer förändringarna leda till att nya rutiner för arbetsträning utanför Villa Bergsund måste arbetas fram.

Arbetsförmedlingens brist på ekonomiska resurser innebär att projektledarna kommer att få arbeta för att finna andra vägar när det gäller anställningar för deltagarna.

2.1 Ekonomisk redovisning

Vad har projektet kostat?

	2006	2007	2008	Totalt
Personal	457 900	818 538	667 303	1 943 741
Lokal	8 444	21 876	1 563	31 883
Övrigt	87 000	199 504	136 197	422 701
Totalt	553 344	1 039 918	805 063	2 398 325
Kostnad/deltagare	16 768	31 513	24 396	72 677

---

¹ Se bilaga 1

Den totala kostnaden för projektet per deltagare är 72 677 kr. I syfte att visa på projektets kostnad i relation till resultatet för deltagarna, följer nedan en ekonomisk redovisning. Redovisningen baseras på kända uppgifter från 25 av de totalt 33 deltagarna. I redovisningen ingår enbart beräkningar av kända utbetalda belopp avseende försörjning från stat och kommun under upp till tolv år bakåt i tiden. Skatteintäkter, produktionsintäkter, minskad handläggningstid och andra samhällsekonomiska beräkningsgrunder har därmed frånsetts, vilket gör att den ekonomiska redovisningen kan anses vara lågt räknad.

Villa Bergsund- Ekonomisk redovisning på individnivå	Individ	Antal månader i behov av stöd	Försörjningskälla	Total kostnad	Kostnad/mån	Aktuell status	Förmodad besparing 60 mån framåt
	Man	24	FK	471 000 kr	19 625 kr	Arbetsökande	1 177 500 kr
	Kvinna	33	FK	304 000 kr	9 212 kr	Arbetsökande	552 727 kr
	Kvinna	70	FK	664 000 kr	9 486 kr	Arbetsökande	569 160 kr
	Kvinna	12	FK	272 000 kr	22 667 kr	Arbetsökande	1 360 020 kr
	Kvinna	24	FK	283 000 kr	11 792 kr	Väntar på operation	
	Man	72	FK	886 000 kr	12 306 kr	Har just påbörjat deltagande i projektet	
	Kvinna	96	FK	852 300 kr	8 878 kr	Rätt ersättning efter utredning	
	Man	48	FK	679 000 kr	14 146 kr	Rätt ersättning samt medicinering	
	Man	35	FK	353 000 kr	10 086 kr	Lönebidragstjänst	
	Kvinna	30	FK	344 000 kr	11 467 kr	Fast anställning	688 020 kr
	Kvinna	18	FK	267 000 kr	14 833 kr	Arbetsökande	889 980 kr
	Man	67	FK	655 000 kr	9 766 kr	Aktivitetsersättning	
	Kvinna	42	FK	340 000 kr	8 095 kr	Studerar	485 700 kr
	Kvinna	27	FK	389 000 kr	14 407 kr	Verksam	
	Kvinna	144	FK	1 020 000 kr	7 083 kr	Fast anställning	424 980 kr
	Man	14	FK	202 000 kr	14 429 kr	Fast anställning	865 740 kr
FK	10 kv/6 män	756	FK	7 317 300 kr	198 278 kr	10 har egen försörjning	7 013 827 kr
	Man	72	Försörjningsstöd	325 000 kr	4 513 kr	Arbetstränar	
	Man	79	Försörjningsstöd	220 000 kr	2 785 kr	Vikarierar	167 100 kr
	Man	64	Försörjningsstöd	261 000 kr	4 078 kr	Studerar	244 680 kr
	Man	64	Försörjningsstöd	241 000 kr	3 766 kr	Fast anställning	225 960 kr
	Kvinna	26	Försörjningsstöd	59 000 kr	2 269 kr	Vikarierar	136 140 kr
	Kvinna	50	Försörjningsstöd	305 000 kr	6 100 kr	Arbetar på annan ort	366 000 kr
	Man	24	Försörjningsstöd	101 000 kr	4 208 kr	Arbetar på annan ort	252 480 kr
	Man	18	Försörjningsstöd	81 000 kr	4 500 kr	Studerar	270 000 kr
	Man	18	Försörjningsstöd	136 000 kr	7 556 kr	Arbetar	453 360 kr
Försörjningsstöd	2 kv/7män	343	Försörjningsstöd	1 729 000 kr	35 262 kr	8 har egen försörjning	2 115 720 kr
Totalt	25 (12 kv/13 män)	1099		9 046 300 kr	233 540 kr	18 av 25 är på väg till/i arbete eller studerar	9 129 547 kr

Uppgifter avseende åtta personer saknas p g a avflyttning

Kommentarer till tabellen:

Arbetsökande, vikariat, lönebidragsanställning, studier och fast anställning räknas som egen försörjning.

Arbetsträning, Verksam samt fortsatt ersättning från någon aktör (exempelvis i väntan på operation) räknas inte som egen försörjning. Därför har de deltagare som arbetstränar, deltar i Verksam eller uppbär fortsatt offentlig ersättning av någon annan anledning efter avslut i projektet, uteslutits från beräkningen om förmodad besparing fem år (60 mån) framåt i tiden.

De 25 deltagare som ingår i redovisningen har hittills kostat stat och kommun sammanlagt 9 046 300 kr i försörjning. Av dessa har Försäkringskassan betalat 7 317 300 kr och Socialtjänsten 1 729 000 kr. Då 18 deltagare har gått vidare till egen försörjning kan vi anta att besparingen efter fem år blir totalt 9 129 547 kr, varav för Försäkringskassan 7 013 824 kr och för Socialtjänsten 2 115 720 kr.

Projektet har hittills kostat 2 398 325 kr, vilket, enligt femårsprognosen, ger en total nettobesparing om 6 731 222 kr .

2.2 Individperspektiv

Nedan följer en redovisning av de data om deltagarna i projekt Villa Bergsund som registrerats i SUS (System för Uppföljning av Samverkan) per 30 november 2008.

Födelsedecennium per kön och antal individer				
	Kvinna	Man	Anonym	Totalt
Svar saknas	0	0	2	2
1930	0	0	0	0
1940	0	0	0	0
1950	0	0	0	0
1960	5	4	0	9
1970	2	3	0	5
1980	4	8	0	12
1990	0	0	0	0
Totalt	11	15	2	28

Tolv av tjugoåtta deltagare, är födda under 1980-talet, de flesta av dessa är män. Överlag är könsfördelningen relativt jämn.

Födelseland per kön och antal individer				
	Kvinna	Man	Anonym	Totalt
Annat land	0	0	0	0
Sverige	11	15	2	28
Svar saknas	0	0	0	0
Totalt	11	15	2	28

Samtliga deltagare är födda i Sverige.

Hushållstyp per kön och antal individer				
	Kvinna	Man	Anonym	Totalt
Sammanboende med barn (0-19 år)	4	2	0	6
Ensamstående med barn (0-19 år)	1	5	1	7
Sammanboende utan barn	2	0	0	2
Ensamstående utan barn	4	8	1	13
Totalt	11	15	2	28

46 % av deltagarna är ensamstående utan barn. Av de sju som är ensamstående med barn, är fem män. Kvinnor är sammanboende i högre grad än de män som deltagit.

Utbildningsbakgrund per kön och antal individer				
	Kvinna	Man	Anonym	Totalt
Folkskola	0	1	0	1
Grundskola -9 år	4	2	0	6
Gymnasium 0-2 år	4	6	2	12
Gymnasium 3- år	2	5	0	7
Eftergymnasial utbildning < 3 år	1	1	0	2
Totalt	11	15	2	28

Sju deltagare har grundskoleutbildning, nitton av deltagarna har gymnasiekompetens och två har uppgett att de har eftergymnasial utbildning kortare än tre år.

Orsak till insats per kön och antal individer				
	Kvinna	Man	Anonym	Totalt
Psykiska besvär	4	10	0	14
Fysiska och psykiska besvär	3	3	2	8
Fysiska besvär	3	0	0	3
Ingen bidragande orsak till insatsen	1	1	0	2
Fysiska besvär och missbruksproblem	0	1	0	1
Totalt	11	15	2	28

Av tabellen ovan framgår att den vanligaste orsaken till deltagarnas medverkan i projektet är psykiska besvär samt psykiska besvär i kombination med fysiska besvär.

Andra arbetshinder per kön och antal individer				
	Kvinna	Man	Anonym	Totalt
Ingen bidragande orsak till insatsen	4	6	0	10
Bristande utbildning/yrkeserfarenhet	1	7	1	9
Annat	3	1	1	5
Ej svarat	3	0	0	3
Kulturella faktorer/Sociala faktorer	0	1	0	1
Totalt	11	15	2	28

Nio deltagare uppger att bristande yrkeserfarenhet är ett arbetshinder för dem.

Huvudsaklig försörjning före insats	
	Antal
Förvärsarbete utan lönesubvention	1
Utbildningsstöd	1
Sjukpenning	11
Sjukersättning/Aktivitetsersättning	4
Ekonomiskt bistånd från kommunen	9
Annat	2
Totalt	28

Av SUS registreringen framgår att de flesta deltagarna har haft sin försörjning från Försäkringskassan och kommunen, vilket stämmer överens med de systemdata som ligger till grund för den ekonomiska beräkningen ovan.

Huvudsaklig sysselsättning före insats				
	Kvinna	Man	Anonym	Totalt
Annat	0	1	0	1
Arbetssökande i åtgärd	0	2	0	2
Arbetssökande utan daglig sysselsättning	4	3	0	7
Ej svarat	0	0	1	1
Förvärsarbetande	0	1	0	1
Sjuk men i rehabilitering	1	3	0	4
Sjuk utan daglig sysselsättning	6	5	1	12
Totalt	11	15	2	28

Tolv deltagare har varit passivt sjuka, dvs. sjuka utan daglig sysselsättning, före projektstart. Fyra deltagare har varit sjuka, men i rehabilitering. Nio av de totalt 28 deltagarna har varit arbetssökande, varav två i aktiv åtgärd.

Typ av åtgärd och antal individer				
	Kvinna	Man	Anonym	Totalt
Angivit flera åtgärder	6	8	1	15
Svar saknas	5	7	1	13
Totalt	11	15	2	28

I projektet rehabiliteras deltagarna både medicinskt och socialt. Det sker bland annat genom arbetsträning, strukturerade samtal och daglig social samvaro.

Hur länge har du varit i behov av stöd från flera aktörer?				
	Kvinna	Man	Anonym	Totalt
Mindre än ett år	0	1	0	1
Ett år	0	1	1	2
Två år	3	3	0	6
Tre år	5	1	0	6
Fyra år	0	2	0	2
Mer än fem år	3	7	0	10
Ej svarat	0	0	1	1
Totalt	11	15	2	28

36 % har varit i behov av stöd under mer än fem års tid.

Anledning till avslut per kön och antal individer				
	Kvinna	Man	Anonym	Totalt
Avbrutit oplanerat	0	2	1	3
Avbrutit planerat	2	0	0	2
Fullföljt	4	6	0	10
Svar saknas	5	7	1	13
Totalt	11	15	2	28

3.1 LSG:s analys och förslag

LSG:s bedömning är att projektet väl fyllt den funktion och nått det resultat som eftersträvats.

Projektets framgångar anser vi beror på:

- God samverkan
- En engagerad och ambitiös handläggargrupp
- Kompetenta och engagerade projektledare
- God förankring i kommunen
- Flexibilitet avseende målgrupp och arbetssätt
- Den fysiska miljön för projektets verksamhet

Villa Bergsund har en utvecklingspotential som i framtiden kan nyttjas och vara av intresse för Försäkringskassan och Arbetsförmedlingen. Arbetsmetoden kan användas för olika målgrupper och rekryteringen av deltagare kan vara flexibel.

Villa Bergsund och liknande projekt kan i framtiden behöva stöd för en mer långsiktig finansiering. Regelverken hos de olika samverkande parterna kan utgöra hinder för samfinansiering. I detta arbete kan samordningsförbundet RAR ha en betydelsefull roll.

Vi i LSG Oxelösund är mycket stolta och nöjda med resultatet, och bedömer det som angeläget att arbetet får fortsätta. En framtida vision av samverkan är inte att starta nya projekt, utan att utveckla samarbetet mellan de två projekt som är igång; Villa Bergsund och Hälsoverket.

3.2 Förbundschefens slutsatser och förslag

Inledningsvis är det viktigt att konstatera att Villa Bergsund är ett framgångsrikt projekt på såväl individnivå som organisationsnivå. De offentliga utgifterna, framförallt inom socialförsäkringen, minskar kraftigt, eftersom deltagarna arbetar eller studerar i en betydligt större omfattning efter projektet än före.

Samverkan mellan RAR:s medlemmar i Oxelösund har beskrivits som välfungerande redan innan projektet startade, och några särskilda aktiviteter har inte genomförts för att stärka samverkan ytterligare. I flera sammanhang har man dock påtalat att samverkan stärkts genom arbetet med projektet. Lokala representanter har framhållit att styrning och drift av ett projekt, oavsett innehåll, innebär att samverkan stärks. Det har även indikerats från andra RAR-projekt.

Villa Bergsunds aktiviteter inriktas på individuell rehabilitering. Kostnaden per plats är 72 tkr, vilket är en rimlig kostnad för en rehabiliteringsplats. Samtidigt kan kostnaden anses som relativt hög i förhållande till såväl RAR:s budget på 15 mkr för hela länet, som till resultaten. Renodlade samverkansprojekt har en betydligt lägre platskostnad. Förutsättningarna för RAR att finansiera omfattande rehabiliteringsverksamhet är därmed begränsade.

Oxelösunds kommun och Landstinget vill fortsätta att driva verksamheten och finansiera de delar som de anser vara ”de egna”. Statens nya regelverk innebär att vare sig Försäkringskassan eller Arbetsförmedlingen har möjlighet att delta i en fortsatt finansiering, trots att huvuddelen av de ekonomiska effekterna genereras hos Försäkringskassan. Statens insats uppgår till c:a 2.500 tkr under en femårsperiod, samtidigt som kostnadsminskningarna för socialförsäkringen under motsvarande tid uppgår till c:a 7.000 tkr.

RAR:s presidium har, med anledning av de nya statliga regelverken, beslutat att under 2009 finansiera den del av projektkostnaden som motsvarar statens andel. Beslutet togs efter rapportens färdigställande, och framgår därför inte i rapporten. Det är nödvändigt att, vid kommande RAR-projekt, ta ställning till vad inriktningen ska vara samt vem som ansvarar för och finansierar rehabiliteringen. Det är rimligt att anta att Försäkringskassan ställt sig positiv till en fortsatt finansiering av Villa Bergsund om den möjligheten funnits. Den nuvarande fördelningen av samverkansmedel, och därmed svårigheten för staten att delta i en fortsatt finansiering, bör påtalas för de nationella myndigheterna och för Socialdepartementet.

Framgångsfaktorer och hinder – Villa Bergsund

Samordningsförbundet RAR i Sörmlands uppdrag är att främja samverkan kring arbetslivsinriktad rehabilitering. Syftet är att bidra till att minska utanförskapet och att underlätta enskilda individers förmåga till egenförsörjning. Det sker genom finansiering av utvecklingsprojekt som vänder sig till enskilda individer, genom utbildningsinsatser till anställda samt genom uppföljning och utvärdering.

Denna rapport är en studie av ett sådant utvecklingsprojekt.

Framgångsfaktorer och hinder – Villa Bergsund

Inledning

Villa Bergsund är ett samverkansprojekt i Oxelösunds kommun som syftar till att skapa förutsättningar för arbetsträningsplatser som tidigare inte funnits i kommunen. Behovsgrupperna är långtidssjukskrivna kvinnor 30 - 49 år och unga 18 - 30 år med psykosociala problem. Projektet bygger delvis på liknande idéer som Fountainhousemodellen. Verksamhetens aktiviteter består av praktiskt arbete i form av byggnads/reparationsarbete, trädgårdsarbete, matlagning, sömnad etc. Utöver det praktiska arbetet erbjuds stödjande samtal i en strukturerad form med en kognitiv inriktning. Målet är att 40 % av deltagarna ska gå vidare till egenförsörjning i form av arbete eller studier. 100 % ska närma sig arbetsmarknaden.

I dag leds arbetet av två heltidsanställda projektledare. Tidigare delade tre personer på två heltidstjänster. Projektledarna kompletterar varandra bra både när det gäller ålder och kön samt erfarenhet och kompetens. Arbetsklimatet beskrivs som öppet, rakt och att det är ”högt till tak”.

En handläggargrupp med representanter från Försäkringskassan, kommunen, Landstinget och Arbetsförmedlingen är knuten till projektet. Även i denna grupp beskrivs arbetsklimatet som gott och prestigelöst. Samverkan fungerar väl med korta beslutsvägar. Urvalet av deltagare till projektet sker i handläggargruppen.

Projektet startade sommaren 2006. Nitton personer har hittills varit inskrivna i projektet. Elva har avslutats med gott resultat; sju har gått vidare till anställning, utbildning eller Verksam. Övriga fyra har närmat sig arbetsmarknaden. Majoriteten av deltagarna har hittills kommit från behovsgruppen unga 18 - 30år med psykosociala problem. Resultatet redovisas i sin helhet i projektets självvärderingsrapport.

Syfte

Syftet med studien, är att beskriva och belysa vilka framgångsfaktorer och hinder i det praktiska arbetet med Villa Bergsund.

Metod

För att fånga upp projektets framgångsfaktorer och hinder har fem frågor ställts till såväl projektets personal och handläggare som till deltagare. Syftet med att ställa samma frågor till alla, är att jämföra svar utifrån olika perspektiv samt att kunna ringa in eventuella gemensamma nämnare. Eventuella gemensamma nämnare kan sedan antas utgöra ”säkra” framgångsfaktorer respektive hinder i projektet.

De frågor som ställts är:

- *Vilka förväntningar har du/ni på Villa Bergsund?*
- *På vilket sätt har förväntningarna uppfyllts hittills?*
- *På vilket sätt har förväntningarna inte uppfyllts?*
- *Nämna tre positiva faktorer med Villa Bergsund.*
- *Nämna tre negativa faktorer med Villa Bergsund.*

Redovisning och resultat

Förväntningar

I samtliga intervjuer som genomförts med berörda parter framkommer nyttan med och behovet av Villa Bergsund tydligt. Förväntningarna på projektet är höga; man förväntar sig att samverkan ska fungera väl och att deltagarna ska få den hjälp och det stöd de behöver. Personalen/projektledarna och handläggare vill att individer ska växa, må bättre och gå vidare mot ett jobb. Deltagarna svarar samma sak; de vill tjäna sina egna pengar och leva ett "normalt liv".

En annan mycket viktig förväntan på projektet som deltagarna nämner, är att få hamna i ett socialt sammanhang långt bort från den isolering många av dem levt i under lång tid. Personal/projektledare och handläggare instämmer i denna förväntan/ förhoppning för deltagarna. Många av deltagarna har levt med social fobi och ångest vilket lett till avsaknad av rutiner och regelbundenhet i vardagen. En "normal" vardag har länge känts som ouppnåelig för dem. Genom Villa Bergsund får de en möjlighet att ändra på det negativa mönster de befinner sig i. Engagemanget och stödet som behövs för att bryta en ond cirkel finns att hämta där.

Eftersom deltagarna dagligen observeras av projektledarna, förväntar sig handläggarna att få en grundligare bedömning av deras allmänna "status" än vad de själva kan göra under ett kort samtal någon gång per månad. Denna "grundligare" bedömning är till stor hjälp i den fortsatta planeringen för individen, då projektledarna följer upp och rapporterar om såväl den psykiska som fysiska och medicinska statusen. En handläggare beskriver detta i en enda mening: "*Villa Bergsunds arbetssätt och förhållningssätt hjälper till att tydliggöra individens problematik*".

Många förväntningar som deltagare, projektledare och handläggare har uppgett att de har på projektet har infriats. Många har lämnat projektet och gått vidare mot ett arbete och två av deltagarna som befinner sig i projektet i dag har långt gående planer på att utbilda sig. Samtliga deltagare uppger att de mår mycket bättre och klarar av sociala sammanhang bättre än tidigare. De har också lärt sig mycket om renoveringsarbete och vikten av god kosthållning. Handläggarna upplever att deras dagliga arbete blir avlastat.

En stor förhoppning som samtliga som intervjuats är eniga om, är att Villa Bergsund ska bli en permanent verksamhet.

Ej uppfyllda förväntningar

Av de förväntningar som hittills inte uppfyllts nämns bristen på kvinnor 30-49 år som omtalas som aktuell målgrupp i projektbeskrivningen. En av förklaringarna till att dessa kvinnor inte kommit med i projektet än, är att de ofta har en arbetsgivare och därför får sin arbetsträning ombesörjd på andra sätt. Framöver hoppas man kunna fånga upp även denna grupp.

Projektledarna nämner också att de deltagare som hittills varit inskrivna i projektet har varit längre bort ifrån arbetsmarknaden än vad man först trodde och förväntade sig.

Handläggarna nämner att samarbetet med Verksam inte riktigt kommit i gång än, och att Rehabteamet på VC inte är med fullt ut än, vilket de hoppas ändrar sig framöver.

Under intervjuerna med deltagarna visar det sig att samtliga anser att projektet hittills bara varit över förväntan, men efter en stunds betänketid säger en av dem: "*Vi önskar mer social träning utanför huset*".

Positiva faktorer

Projektledarnas betydelse för projektets verksamhet och resultat betonas på flera ställen under de intervju tillfällen som genomförts. Deltagarna upplever att projektledarna är ett bra stöd och att de lär sig mycket av dem. Projektledarna betonas vikten av den sociala samvaron, som de menar har god inverkan på deltagarna. Projektledarna arbetar bland annat intensivt med att lära ut "vett och etikett" samt att sätta gränser och ställa rimliga krav i syfte att öka individernas sociala kompetens och föra dem framåt mot arbetsmarknaden, vilket ger positiva resultat.

Handläggarna menar att ytterligare en positiv faktor är att projektledarna "*ligger på individerna som iglar*" och inte släpper taget om dem. Både projektledarna själva och deltagarna instämmer i denna beskrivning, då även de har nämnt denna del av projektets metod som en framgångsfaktor. På frågan om vilka positiva faktorer som finns med projektet svarade en deltagare spontant: "*Personalen, deras tjt och stöd ger oss en "spark" när vi behöver det*". En annan svarade: "*Att vi blir hämtade*".

Med den problematik som finns bland deltagarna har det visat sig vara av stor vikt att projektledarna bland annat hämtar och lämnar samt ringer och jagar eller åker hem till deltagarna då de inte dyker upp eller hör av sig. Detta för att på sikt helt kunna bryta den isolering som många försätter sig i på grund av sitt hälsotillstånd.

Bristen på rutiner har gjort att många av ungdomarna slarvat med maten innan de kom in i projektet. Eftersom det arbetssätt och den metod man utformat påminner om ett familjärt förhållningssätt (förälder - barn) har maten en central plats. Man bestämmer meny, lagar och äter maten gemensamt, vilket medför att deltagarna förvärvar kunskaper om god mathållning, matlagning och bordsskick.

Att platsen för projektet ligger lite avskilt nära vattnet nämns av deltagarna som en positiv faktor. En av dem menar att: "*det är skönt att inte vara mitt i stan och här finns många rofyllda platser för den som behöver komma ifrån en stund*".

Samarbete, struktur och utveckling är tre andra positiva faktorer som handläggargruppen spontant nämner då de ombeds beskriva projektet. Projektledarna menar att: "*Samverkan såväl inom personalgruppen som utåt mot handläggare och andra intressenter fungerar otroligt väl*".

Negativa faktorer

De negativa faktorer som nämns är att projektet är lite mer sårbart med endast två projektledare/anställda. Man anser också att tiden för projektet är alldeles för kort, då man upplever att arbetet precis kommit i gång ordentligt lagom till projekttidens slut.

Villa Bergsund är ett, sysselsättningsmässigt sett, mångfacetterat projekt, men det upplevs ändå som begränsat när det gäller arbetsuppgifter.

Osäkerheten inför framtiden – "*vad händer om projektet försvinner*" - upplevs som en mycket stark negativ faktor, både från handläggarnas, personalens och deltagarnas sida.

Sammanfattning/slutsats

Villa Bergsund fyller det tomrum som länge funnits i Oxelösund på grund av brist på arbetsträningsplatser. Verksamhetens metodik är uppskattad och fungerar väl både för

handläggare, deltagare och projektledare. Deltagarna lämnar Villa Bergsund med goda resultat. De framgångsfaktorer som betonas är:

- Värdet av en väl fungerande handläggargrupp
- Rätt personer på rätt plats och ett öppet arbetsklimat med högt till tak
- Samverkan såväl inom personalgruppen som utåt mot handläggare och andra intressenter fungerar väl
- Arbetsätt och metod
- God respons i kommunen och ett engagemang för verksamheten.
- Den sociala samvaron

Bilaga 2 – Resultat av personalenkät

Villa Bergsund 2006-2008

**Redovisning av resultat från enkät besvarad av berörd personal vid
de fyra organisationerna**

1. Vid vilken myndighet arbetar du

	Antal	Procent
Fk	1	8,3
Af	1	8,3
Landsting	5	41,7
Kommun	5	41,7
Total	12	100,0

Flest respondenter finns i Oxelösunds kommun samt i Landstinget, dessa utgör totalt tio av tolv.

2. Känner du till den lokala samverkansgruppen (LSG)

		Känner du till LSG	
		Ja	Total
Vid vilken myndighet arbetar du	Fk	1	1
	Af	1	1
	Landsting	5	5
	Kommun	5	5
	Total	12	12

Samtliga respondenter känner till LSG i Oxelösund.

3. Känner du till Samordningsförbundet RAR

		Känner du till Samordningsförbundet RAR		Total
		Ja	Nej	
Vid vilken myndighet arbetar du	Fk	1	0	1
	Af	1	0	1
	Landsting	2	3	5
	Kommun	5	0	5
	Total	9	3	12

Tre respondenter, samtliga anställda i Landstinget, uppger att de inte känner till Samordningsförbundet RAR.

4. Känner du till projekt Villa Bergsund

		Känner du till Villa Bergsund	
		Ja	Total
Vid vilken myndighet arbetar du	Fk	1	1
	Af	1	1
	Landsting	5	5
	Kommun	5	5
Total		12	12

Samtliga respondenter uppger att de känner till projekt Villa Bergsund.

5. Om ja, beskriv kort vad du vet om projektet

Det är ett projekt som hjälper individer att bryta ickefungerande livsmönster för att få dessa att komma tillbaka till arbetslivet och få ökad livskvalitet. Vidare är det en träning att fungera i grupp och lära sig samarbete och få en struktur på vardagen.

Hjälper personer som varit sjukskrivna länge och är långt ifrån öppna arbetsmarkanden, att stegvis närma sig ett arbete, studier eller annat. Stort psykosocialt omhändertagande.

Rehabiliteringsverksamhet för långtidssjuka. Verksamheten har renoverat ett hus i Gamla Oxelösund. De har också varit till badhuset 1ggr/vecka. Enskilt stöd och kontakt med Fk och sjukvården. Två-tre anställda.

Arbetsträningsmöjlighet för personer som inte varit i arbete under en längre tid p.g.a. sjukskrivning eller arbetslöshet. Bedömning kan göras om ev. arbetsförmåga, försöka hitta alternativ till sysselsättning framöver t.ex. studier eller vilken inriktning som ska provas vad gäller arbete.

Förebyggande åtgärder för personer som står långt ifrån arbetsmarknaden. Rutiner, tider, klara av att lära sig göra saker själv, social samverkan, arbeta i grupp samt mycket mer. Få tillbaka eget självförtroende.

Förebyggande rehabilitering. Stärka människan. Hjälpa till med struktur i vardagen och sedan i kommande arbete.

Projektet startades pga att det fanns många i Oxelösund, framför allt yngre män med psykiska besvär, som hade behov av stöd/sysselsättning som kunde bidra till att de kunde ta steg närmare självförsörjning.

Den handläggargrupp som funnits i samverkansfrågor i drygt 10 år, och som senare har tagits in i LSG, har haft uppföljningsansvar med hjälp av de handledare som varit anställda i projektet Villa Bergsund.

Resultatet har varit över all förväntan, med tanke på de målgrupper man vänt sig till över åren.

Besökt projektet då vi samarbetar kring personer som är inskrivna.

Samverkansprojekt mellan AF, FK, Landstinget och Kommunen med målsättningen att skapa arbetsträningsplatser i Oxelösund för personer som är långtidssjukskrivna och långtidsarbetslösa. Målet är att deltagare ska gå vidare till anställning eller utbildning och därmed bli självförsörjande + få ett bättre mående fysiskt och psykiskt.

Psykosocialt stöd, rehabilitering som leder till praktik och successiv återgång till arbete/aktivitet.

Eftersom jag suttit med i LSG:s handläggargrupp sedan början av år 2000 har jag varit med från att vi började ta upp problem med unga personer, främst killar, som vandrade runt mellan FK, AF, Vårdcentralen, Socialtjänsten och Psykiatriska Öppenvården och fram till nu.

Jag var med när projektet startade och var handläggare för flera av dem som var med från start.

6. Ingår någon form av rehabilitering (t ex medicinsk, social, arbetslivsinriktad) i dina arbetsuppgifter

	Ingår någon form av rehabilitering i dina arbetsuppgifter			Total
	Ja	Delvis	Nej	
Vid vilken myndighet arbetar du				
Fk	1	0	0	1
Af	1	0	0	1
Landsting	3	2	0	5
Kommun	3	1	1	5
Total	8	3	1	12

Åtta av tolv respondenter uppger att de har arbetsuppgifter som innefattar någon form av rehabilitering. Tre av tolv anser att rehabilitering delvis ingår i deras uppdrag och en respondent arbetar inte med rehabilitering.

7. På vilket sätt har du haft kontakt med Villa Bergsund i ditt arbete

	På vilket sätt har du haft kontakt med Villa Bergsund i ditt arbete				Total
	Genom deltagande i handläggargrupp	Som remittent	Genom deltagande i olika samverkansprojekt	Annat	
Vid vilken myndighet arbetar du	Fk	1	0	0	1
	Af	1	0	0	1
	Landsting	2	3	0	5
	Kommun	2	0	1	5
Total		6	3	1	12

Av de tolv respondenterna är sex stycken deltagare i handläggargruppen, tre fungerar som remittenter och en har haft kontakt med Villa Bergsund genom deltagande i olika samverkansprojekt. De två respondenter som uppgivit att deras kontakt med projektet är genom "Annat" har svarat; *Ansvarig chef* respektive *Samarbete kring gemensamma brukare*.

8. I vilken grad har projektets verksamhet påverkat ditt arbete positivt

	I vilken grad har projektets verksamhet påverkat ditt arbete positivt			Total
	Varken hög eller låg grad	Hög grad	Mycket hög grad	
Vid vilken myndighet arbetar du	Fk	0	0	1
	Af	0	1	1
	Landsting	1	1	5
	Kommun	0	2	5
Total		1	4	12

92 % av respondenterna anser att projektets verksamhet påverkat deras arbete positivt i mycket hög grad eller i hög grad. En av respondenterna upplever att arbetet inte har påverkats i varesig hög eller låg grad till följd av projektets verksamhet.

9. I vilken grad har projektet påverkat samverkan positivt

	I vilken grad har projektet påverkat samverkan positivt			Total	
	Varken hög eller låg grad	Hög grad	Mycket hög grad		
Vid vilken myndighet arbetar du	Fk	1	0	0	1
	Af	0	0	1	1
	Landsting	1	0	4	5
	Kommun	0	2	3	5
Total		2	2	8	12

83 % uppger att samverkan påverkats positivt i hög eller mycket hög grad till följd av projektet. Två av tolv menar att projektets påverkan på samverkan varken har varit i hög eller låg grad.

10. Kommentera projektet utifrån din arbetssituation samt organisationens behov

Nytan har legat i terapeutiska insatser från min sida som sedan kunnat praktiseras på ett balanserat och utvecklande sätt för individen. Individen har tydligt utvecklats snabbare med hjälp av Villa Bergsund, jämfört med enbart psykoterapi. Dessutom har vissa s.k. hemuppgifter inte kunnat ges om inte Villa Bergsund funnits, vilket skulle ha hämmat individens utveckling och återgång till arbetslivet. Dessutom har individerna haft nytta av varandra, vilket möjliggjort ett snabbare framskridande i den terapeutiska processen.

Har bara initierat någon enstaka person till projektet, de flesta kommer via Fk. För denna patientgrupp är projektet ovärderligt.

Har inte varit tillräckligt för den grupp människor jag jobbar med – psykiska besvär. Bra när det pågick, men ingen hållbar förbättring.

Verksamheten behöver permanentas. Fr.o.m. årsskiftet kommer behovet vara ännu större av platser där arbetsförmågebedömning/träning kan göras för personer som står långt ifrån arbetsmarknaden.

Om vi inte kan behålla projektet Villa Bergsund så kommer jag som handläggare i försörjningsstöd att ha stora svårigheter att hjälpa dessa människor att komma vidare ut på arbetsmarknaden.

Finns inget liknande men behovet är stort. Från Fk:s sida kommer behovet kanske att förändras med rehabkedjan och nya regler generellt.

Idag arbetar jag med arbetslivsinriktad rehabilitering och kommer då ibland i kontakt med personer som deltagit i Villa Bergsund. De personer som kommer därifrån är oftast förberedda på vad nästa steg kommer att bli och har fått möjlighet att prova sin egen arbetsförmåga på ett bra sätt. Man har också fått stöd i andra delar av vardagslivet som måste fungera för att man ska kunna steget vidare mot arbetsliv och självförsörjning.

Arbetade tidigare, under 2007 och 2008, som samordnare vid familjeenheten i Oxelösund. Hade ett mycket gott samarbete angående inskrivna i projekt Villa Bergsund. Nu är jag socialsekreterare för vuxna och är mycket angelägen om att projektet fortsätter.

Jag ser att många personer som under lång tid mått dåligt och varit bidragsberoende nu har kommit tillbaka till arbetsmarknaden. Detta visar sig också i ett antal aktuella ärenden hos oss inom socialtjänsten och i form av minskad kostnad för ekonomiskt bistånd. Jag ser att tjänstemän från de inblandade organisationerna har närmat sig varandra. Det har blivit naturligt att samarbeta och att ta kontakt med varandra.

Ett absolut nödvändigt komplement till min individfokuserade behandling. Gör övergången från svår psykisk problematik till ett mer självständigt liv betydligt lättare. Ger inspiration, hopp och självkänsla. Blir en naturlig och positiv del i samverkan mellan vård, omsorg och Försäkringskassan.

Det har saknats ett led mellan medicinsk-social rehabilitering och arbetsrehabilitering. Eftersom vi inte har någon verksamhet för att göra arbetsförmågebedömningar har Villa Bergsund kunnat användas på det sättet. De har kunnat följa deltagarna under en längre tid och kunnat avgöra om de klarar ett arbete på öppna marknaden eller om det behövs andra åtgärder. De har ju också fått fungera som en arbetsgivarring och hittat arbeten åt många. Dels har de för vissa deltagare fungerat som tränare i social samvaro och för de få stått helt redo att komma ut i arbete har de hjälpt till att skaffa ett jobb, kanske inte fast, men ändå.

Projektet gjorde att personer som inte hade haft sysselsättning under många år kom ut i praktik. Många av dessa ansågs som hopplösa fall. Alla de som jag var handläggare för när det gäller ekonomiskt bistånd kom ut i jobb eller studier. Efter att jag slutade i kommunen har jag haft kontakt med projektet och kunnat se de framgångar som har skett. Det vore olyckligt om inte ett så lyckat projekt fick fortsätta.

11. Anser du att projektet ska implementeras i ordinarie verksamhet

		Ander du att projektet ska implementeras i ordinarie verksamhet	
		Ja	Total
Vid vilken myndighet arbetar du	Fk	1	1
	Af	1	1
	Landsting	5	5
	Kommun	5	5
Total		12	12

Samtliga respondenter anser att projektet ska implementeras.